

Čas od času se v souvislosti se spácháním nějakého závažného, zejména násilného, protiprávního činu mladým člověkem opět otevře diskuse o tom, jaký způsob by mohl být pro zacházení s dětskými nebo mladistvými delikventy nejefektivnější. Jak na ně působit? Měli bychom je spíše trestat nebo dohánět to, co bylo v jejich výchově opomenuto či zanedbáno? „Trestná činnost mladistvých pachatelů má svá specifika...“¹ Zákonodárce tento názor sdílí, což vyjádřil přijetím zvláštního zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže – ZSVM). Zdůraznil tím, že je třeba zacházet s mladistvými jiným způsobem než s dospělými pachateli. K těmto odlišnostem se podrobněji dostaneme v jedné z následujících kapitol. Cílem této práce je zpracování problematiky ukládání sankcí za provinění mladistvým a zásad, které tento proces ovládají.

Pro mladistvé pachatele protiprávních činů je charakteristický jejich dosud neukončený vývoj, který v sobě obsahuje určitý potenciál změny, ať už k lepšímu nebo k horšímu. Tento názor uvádí ve svém příspěvku také A. Kozoň: „mladý člověk v adolescentním věku je ... přístupnější k trvalým změnám postojů ve své stavbě psychické struktury osobnosti“.² Dále cituje poznatek M. Karašinského a M. Buricové z jejich terapeutické praxe o tom, že „adolescence ve zvlášť senzitivní vývojové fázi nabízí vhodný okamžik pro korekci zvyků a jednání. Na základě realistického zvážení a následně cíleně vybraných terapeutických opatření se mohou do určité míry zadržet, případně upravit základní vývojové chyby.“³ Taková tvrzení vyznívají velmi optimisticky především v tom ohledu, že je podle nich možné na základě vhodně zvolené sankce ovlivnit vývoj mladistvého pachatele prosociálním směrem. Ze svých zkušeností a mně dostupné literatury jsem nabyla přesvědčení trochu skeptičtější, nicméně to nic nemění na tom, že zvolenou sankcí považují pro další vývoj mladého pachatele za zásadní.